

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 30 K na leto. —
Za inozemstvo 50 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Ljudske množice prihajajo.

Boj proti katoliški veri v naši državi se bije že z vsó besnostjo. Vlada, ki je pokorna dekla svobodomiselnih strank, pobere vsak kamen, ki ji je pri rokah, da ga vrže v katoliško cerkev, versko prepričanje in versko življenje našega ljudstva. Po šolah nastavlja svobodomiselne učitelje in jim daje stroge náloge, da morajo delati zlasti izven šole v društvih, to je pri divje-protiverskem Sokolu, ki naj zastrupi našo mladino v npravnem in verskem oziru. In sadovi te vzgoje se kažejo ne samo v tem, da Sokoli splošno zanemarjajo versko življenje (izjeme so redke), temveč da posebno z mnogimi bogokletstvi grdijo naše versko prepričanje. Sokolstvo vlada podpira z ogromnimi vsótami, ki jih jemlje iz državne blagajne. Katoliške učitelje preganjajo in zahteva se celo, da katoliški učitelji sploh ne smejo dobiti služb.

Po Vojvodini se tirajo duhovniki iz šol, redovne šole se zapirajo in njihovi prostori se porablja v druge namene.

V obilno razpredenem svobodomiselnem časopisju se redno sramotijo duhovniki-oznanjevalci katoliških resnic in delivci sv. akramentov ter škofje in papeži. Cerkvam se ne izplačujejo obresti njihovih mašnih in drugih ustanov, duhovnike hočejo izstradati.

Da se Cerkev ne bi mogla proti nasilju braniti, so v ustavi sklenili kancel-paragraf, s katerim hočejo s silo potlačiti vsak odpor katoliškega mišljenja.

Na ta način hočejo vzeti ljudstvu iz srca versko resnico, verske tolažbe, hočejo mu izpodnesti tisto veliko močno oporo, na kateri sloni vse poštenje ljudstva ter uspešna in močna vzgoja mladine. Ljudstvo so gospodarsko izmozgali in ga vrgli v žrelo kapitalizmu, katerega najzvestejši služabniki in udeležniki so ravno svobodomiselci, sedaj ga hočejo še versko in npravno izmozgati, da postane popoln suženj.

Ni čuda, da se je ljudstvo začelo zavdati tega svobodomiselnega napada. Množice prihajajo na katoliške shode. Ena sama velika misel jih žene: dali smo si mnogo vzeti, a tega, kar nam je najdražje,

nam ne iztrga nihče: naše vere in naših otrok.

Množice prihajajo in izražajo svojo voljo:

Katoliški stariši hočemo za svoje otroke versko šolo. Otroci so naši in božji. Zato hočemo, da se vzgajajo v verskem duhu. Ves pouk, — ne samo veronauk — mora prešinjati verski duh. Zato odklanjamo svobodomiselne učitelje, ki tega verskega duha nimajo in ga tudi potem otrokom ne morejo dati. — Naj imajo svobodomiselci svoje šole in svobodomiselne učitelje, svobodno jim, a ravno tako mi zahtevamo verske šole in verne učitelje.

To je volja ljudskih množic, ki so se zbrale na Veliki Šmaren v Novem mestu, ki so zborovale v nedeljo v Domžalah, ki bodo prihodnje nedelje govorile na Brezjah, v Ribnici, Stični, Zagorju.

In preko te soglasne volje ljudskih množic ne bo smel iti nihče, tem manj, čimbolj bo ta volja zavestna in krepka.

Katoliški shod v Domžalah.

V Domžalah se je v nedeljo ob najlepšem vremenu, v krasnem redu in med splošnim navdušenjem vršil katoliški shod moravske in kamniške dekanije. Na zborovanje je prihitelo 6000—7000 ljudi iz vseh strani. Došlo bi jih bilo še več, če bi bili vsi ljudje obveščeni, da bo shod to nedeljo. Slavnost je poveličeval s svojo navzočnostjo in nagovori prevzvišeni knezoškof ljubljanski dr. Jeglič, ki mu je ljudstvo prirejalo prirsčne ovacije.

Zjutraj ob sedmih so začeli v Domu zborovati odseki. V šolskem odseku je poročal g. Igljč, v tiskovnem g. Štrcin, o organizaciji fantov g. Primar, o ženski organizaciji gđ. Odlaskova. Sprejete so bile soglasno predlagane resolucije.

Ob 9. uri je bila na prostem sv. maša, ki jo je služil prevz. g. knezoškof dr. Jeglič ob obili azistenci. Krasen cerkveni govor je imel č. g. kanonik dekan Lavrenčič. Ob pol 11. uri se je začelo veličastno zborovanje na dvorišču »Društvenega doma«. Zborovanje je otvoril g. Bore, ki je bil izvoljen za predsednika zborovanja. Podpredsednika sta bila gg. Cerar in Štrcin.

Zborovanje je pozdravil prevz. knezoškof dr. Jeglič, viharno pozdravljen, po kratkem in prisrčnem nagovoru podelil navzočim zborovalcem apostolski blagoslov. Po pozdravih zastopnika župana, učiteljstva, dijaštva, bosanskih hrvatskih katolikov in domačega g. župnika Bernika je govoril sodni svetnik dr. Lavrenčič o šoli, urednik Fr. Kremer o tisku. Nato se je razvil veličasten spreved, tako pester in lep, da ga Ljubljana ni kmalu videla takega. V sprevedu je bilo do 3000 ljudi.

Popoldne se je zborovanje nadaljevalo. Govorila sta urednik Fr. Tersglav in ga. prof. Stupica. Nato je še enkrat govoril prevzvišeni in ljubljeni vladika dr. Jeglič in poslanec Gostinčar.

Po zborovanju so bile litanije, ki jih je imel g. knezoškof in nato slovesna posvetitev. S tem je bil lep dan končan in ljudstvo se je mirno in potrjeno v dobrem razšlo na svoje domove.

Bil je to dan, ki ga je naredil Gospod.

Josip Kremen:

Sedem glavnih točk za izpremembo ustave.

III. Za moderno socialno-politično zakonodajo.

Ako je na eni strani peščica ljudi, ki ima vsega v izobilju, na drugi strani pa bedna stradajoča ljudska masa nemaničev in gospodarskih sužnjev, potem se mora dobiti sredi med tema skrajnima koncema nekdo, ki drži tehtnici ravnovesje, ker sicer zropota cela človeška družba na tla. Ta naloga pripada socialni politiki, naloga, braniti šibkejšega proti močnejšemu, izkoriščanega proti oderuhu, naloga spraviti koristi posameznih stanov v medsebojno soglasje v taki meri, da bodo vsi ljudje še vsaj približno zadovoljni, ker jim bo delo njihovih pridnih rok nudilo še vsaj človeka dostojno življenje. Plod je odvisen od zemlje, v katero je bilo vrženo seme in od vremenskih prilik ali neprilik, uspeh socialne (družabne) politike pa zavisi od podlage, na kateri sloni ter od volje in znanja ter dalekovidnosti vladajočih krogov. **Ako ni moderna socialno-politična kmetška za-**

sonodaja zajamčena v ustavi, ki je temelj države, potem bo kmet dajal državi leto za letom pogače (500 milijonov odvisnega davka samo za lansko leto) pa bo prejemal zadobne drobtinice od plesnive skorje (eno kmetijsko šolo — za 500 milijonov kron). Ako prelistamo ustavo kraljevine SHS, za katero je glasovalo izmed Slovencev troje liberalcev (dr. Žerjav, dr. Kukovec in prof. Reisner) ter devetorice samostojnih poslancev, bomo zaman iskali členov, po katerih bi bila kmetu zasigurana lastna zakonodaja, po katerih bi bil kmet še vsaj pom. nadzorstev pritegnjen k politično-pravni službi.

In vendar je toliko reči, preko katerih se sme iti nobena ustava, ako hoče varovati največji sloj v državi: kmeti, ki proizvajajo poljske pridelke, brez katerih ne more živeti ne navadni berač z ljubljanske frančiškanske porte, ne ekscelencija minister za poljedelstvo za belgrajskim zelenim pultom. Da se dotaknem samo nekaterih reči:

1. Kmeti danes odira vse, pri komurkoli mora kupovati svoje potrebe. Ustava bi morala to zabraniti, a v njej beremo samo borne besede: »Oderuštvo vsake vrste je prepovedano«. Kakšno oderuštvo je prepovedano, o tem ustava previdno molči. Zakaj delali so jo bankirji in kapitalisti, ki mislijo da banke in verižniki ne odirajo, temveč samo kmet, ki prodaja za en groš dražje.

2. Rešitev kmeta je združništvu. Ena sama primera: Letos spomladi so bili najdebelejši voli po 26 K kg. »Kmetijski list« se je bahal, (sedaj seveda molči, ko je cena padla) da je to zasluža SKS Dobro! A ti naši voli so se prodajali v Italiji po 45 do 54 K kg! Komu je služila samostojna »zasluža«? Kmetu? Ne! Pač pa par liberalnim in samostojnim izvozničarjem, ki so živino ceno kupovali, drago prodajali. Ako bi imelo izvoz živine v rokah kmeti, ki združništvu, bi bila živina plačevana po 36 K kg in 3 dražje, dobiček pa bi bil ostal kmetom—združništvu, tako pa je romal v nenasitno kapitalistično žrelo. — Zato bi morala ustava dati združništvu veliko varstvo in prednost kakor je zahteval naš poslanec Stanovnik. Toda teh določb v v ustavi zastoj iščemo, ampak samo splošno določbo: združništvu se daje prednost pred privrednimi podjetji. Kakšne vrste prednosti naj bodo to, bodo določali — lastniki privatnih podjetij.

3. Ako pojde tako naprej, kot se je začelo danes, bo kmet v nekaj letih zadolžen čez glavo. Tedaj mu bodo prodali grunt, on sam pa pojde z družino vred s trehuhom za kruhom. Nujno in neobhodno potrebno zato je, da se kmetom zagotove takozvani »stalni domovi« po ameriškem vzorcu, t. j. da se določi najmanjši iznos posestvu in nepremičnin, katerih mu ne more prodati niti zasebni upnik, niti država. Ustava pač govori, da se z zakonom določijo primeri, v katerih se najmanjša mera zemljišča ne sme odsvojiti, a o najmanjši meri iznosa, pridelka s katerim mora kmet živeti, ni govora. Kaj pomaga kmetu, če mu upnik ne sme prodati polja, če pa mu lahko vzame ves pridelek!

4. Država bi morala skrbeti za zavarovanje proti požaru, toči, poginu živine in proti raznim vremenskim neizgodam. — O vsem tem molči ustava in — Samostojneži.

Iz navedenega je razvidno še vsaj malo, kje so tisti temelji, ki jamčijo kmetu boljšo bodočnost.

Tudi občine prodajajo.

(O združitvi občin. — Občinski tajniki.)

K članku pod gornjim naslovom v št. 25 »Domoljuba« (22. junija 1921) smo danes v položaju nekaj več povedati o zasnovani in nameravani preureditvi občin. Ta preureditev naj bi se izvršila prejkone sporedno z razdelitvijo države v upravne oblasti na podlagi in v zmislu centralistične ustave. In — seveda — ta združitev občin naj bi se izvršila ne da bi se vprašale popred za mnenje; vsekako torej, ne da bi popred o nameravanih združitvah sklepali občinski odbori, ki so po vseh pravicah edino poklicani za to. Vendar popred nekaj misli o načrtu v splošnem.

Nesporno je — in o tem so razmišljali že mnogi najboljši upravni uradniki, da občine v današnjem malem obsegu ne morejo biti kos svojim nalogam, zlasti ne gospodarskim in velikim socialnim vprašanjem, ki se že stavijo nanje in se bodo stavila še v veliko večji meri.

Gotovo ne bo trajno mogoče presojati nalog občin raz omejeno obzorje z vaškega zvonika. Tudi ni v duhu napredka, stati na stališču, da je najvažnejša naloga občine morda — izdajanje živinskih potnih listov ali dostavljanje raznih oblastvenih odredb. — Zato se tudi ne more več vzdržati tendenca razkosavanja občin na še manjše enote, nego so že. In želja, da bi imela »vsaka vas svojega župana« mora biti konečno pokopana.

S tega stališča in z željo, da naj občina res nekaj pomenja kot upravna enota, kot prva — in do danes vsaj nekoliko še avtonomna oblast v državnem organizmu — prosimo, da se presojajo in vpoštevajo te vrste.

Misel o reorganizaciji občin nikakor ni nova. Spominjamo se načrta nekdanjega kranjskega deželnega predsednika barona Winklerja, po katerem naj bi se ustanovile velike občine (nadžupanije). Ta zakonski načrt, kakor tudi že sklenjeni zakon kranjskega deželnega zbora leta 1869, po katerem naj bi se ustanovile glavne občine z vsaj 3000 prebivalci, nista prišla do izvršitve.

Prišel je prevrat in ukinjena je bila deželna avtonomija; prenehali so deželni odbori, ki so jim bile podrejene samoupravne občine v rečeh njihovega gospodarstva, takozvanega lastnega delokroga (domačega področja). — Nadzorstvo je prešlo na državno upravo bodisi lastnega kakor tudi prenešenega delokroga občin. Tako je prešlo v področje deželne vlade za Slovenijo nadzorstvo nad skoro 1100 občinami številši Prekmurje, od kojih je ogromno številu takih, ki štejejo komaj 300 do 1000 duš.

Od tod izvira tedaj predlog, ki je došel centralni vladi v Belgradu, da naj se združijo vse male občine v večje z številom po 3000 do 5000 duš. — Tako bi se znižalo število današnjih občin v Sloveniji s Prekmurjem na približno 400 — in bi se nekako približalo (neli morda spojilo?) številu volišč v konstituanto. — A tu je točka — punktum saliens — z eminentno političnim obeležjem. — Kdo bo odločeval o združitvi? Bajе upravna pokrajinska oblast v prvi instanci, v drugi pa ministristvo. Torej sedaj — po sprejetju centralistične ustave tista centralna instanca, ki bo izvršila razdelitev na upravne oblasti v smislu centralizma. Lahko si mislimo, kako se bodo prikrojemale, rezale, sekale in zopet krpale in sestavljale občine po enem kopitu, in sicer po onem, ki bo prav le nogam onih vlastodržcev, ki menijo, da bodo na krmilu države do konca sveta. — **Politično kopito bi bilo po njihovem načrtu merilo za združevanje občin!** — Temu še naslednji dokaz. — Znano je in nešteto se je že pisalo, da obsega načrt tudi podržavljenje občinskih tajnikov, ki naj se plačajo po državni upravi. Nastavljala, odstavljala in vpokojevala bi jih država in imela nad njimi vso disciplinarno oblast. Občinske tajnike nameravajo s tem napraviti neodvisne od županov in občinskih odborov. Njihovo razmerje do države in občine bi se določilo s posebnim zakonom. — Glavna zahteva pa je, da se nastavi po ustanovitvi velikih občin v vsaki občini občinski tajnik. To bi bila obvezna dolžnost, ki se je bo vlada prav gotovo vsepovsod posluževala, ker dobi s tem vse občine popolnoma v svojo roko in moč. Ampak občine zgube s tem še zadnji repek avtonomije.

Dvojno konjsko kopito je torej v opisani nameri: 1. Združiti občine tako, da bi imele od njih političen profit stranke, ki so tačas na krmilu, in »okrožiti njihove meje tako, kakor bi bilo v korist njihovim »državotvornim« koristolovcem. 2. pa, že itak popolnoma v njihovem zmislu prikrojene občine izročiti popolnoma v roke državnim uradnikom, tako da bi bili župani v resnici le njihovi slugi.

Načeloma nismo in tudi nečemo biti proti preureditvi občin, najmanj pa proti občinskim tajnikom, kojih socialni in gmo. ni položaj bo tudi nam vedno pri srcu. — Nikdar pa se ne sme zgoditi, da se bo »od zgoraj« samo diktiralo občinam. Če in kar se bo zgradilo, se mora graditi od spodaj. Ljudstvo, občine same naj odločajo o svoji ureditvi in preureditvi. — Čuvajmo in varujmo naj svoje pravice! — Opozarjamo naše poslance, naj ne spuste izpred oči vprašanja o preureditvi občin. Poseben interes na tem pa ima gotovo tudi županska zveza.

Kakšen je prost izvoz živine.

Poroča se nam: Kakšen je prost izvoz živine? Da cene živini še vedno padajo, da ne kupujejo živine kupci, ampak samostojni prekupci, ki delajo po zaslugi ministra Puclja velikanske dobičke.

Pred kratkim se je hvalil en tak prekupec, da mu celo življenje ne bo treba več delati, ako nakupi 20 parov volov. Pri paru volov mu je eden zastoj. Neki vdovi je en tak falot plačal 1200 kg težke vole po 10 K žive teže, a prodal jih je gotovo po 6 ali sedem lir, torej je mož pri volih slabo računano, zaslužil najmanj 30.000. Ljudje so kar obupani, če kaj takega slišijo.

In kako delajo na sejmihi debeli mesarji? Ako pridejo na sejm tuji kupci, jih ti domenjeni mesarji z oblastjo, sploh ne pustijo na sejmšče do 11. ure dopoldne, da lahko sami delajo cene, kakor se jim poljubi. Ljudje so pa seveda prisiljeni vsled suše oddajati živino, čeravno so tako nesramno nizke cene 6 do 10 in do 13 K.

A cene pri mesarju so pa še vedno 22, 24, 28 K kg.

In kako še samostojna štiti svoje ljudi. V Št. Juriju ob juž. žel. se je določala plemenska živina za Črno goro, cena je bila še precej dobra. A zato ker je bila cena dobra, se je živina odzela samo samostojnim kmetom, drugim pa ne, čeravno so ti imeli celo lepšo živino. Tako dela uradna oseba tamošnji živinozdravnik I. Uršič. Moža si je treba zapomniti.

Bog nas reši samostojnih »dobrot in obljub«, pa prav kmalu, drugače bo moral kmet od samih njihovih dobrot na boben in popustiti kmetije ter iti v fabrike.

Potem ni čuda, da Urek dela tako velikopotezne načrte o novih železnicah iz Prekmurja na Ptuj—Rogatec—ob Sotli—skozi Globoko na Brežice in odtod do morja, da bo lahko on sam eksploatiral Prekmurje in Slovenske gorice, ne da bi ga kje motili njegovi tovariši iz Maribora ali Ljubljane.

Volitve v cenilno komisijo za dohodnino.

Predpisovanje dohodninskega davka je bilo v pre mnogih slučajih v zadnjih letih tako krivično, da je ljudstvo po vsej pravici zahtevalo, da se zopet upostavi cenilne komisije, ki bodo vsaj kolikor toliko krotile in urejevale davčni vijak. Vlada je res zopet razpisala volitve v cenilne komisije, a volivna naredba je tako nazadnjaško-balkanska, da ni nič čuda, če nas zunanji svet po takih naredbah sodeč šteje med nekulturne in divje narode.

Toda naredba je tu, volitve so razpisane za nedeljo dne 25. septembra in treba se je naredbe držati. Davkoplačevalci naj izvolijo v cenilne komisije poštene može, ki imajo res srce za kmeta in ki do dna poznajo kmetijske razmere pa tudi kolikor toliko davčni zakon. Cenilni možeje ne smejo biti preboječi in morajo znati ob pravem času postaviti besedo na pravo mesto. Res pa je, da tudi cenilni možeje ne bodo mogli vsega doseči in se bo marsikatera krivica proti njihovi volji zgodila. Čudežev ne pričakujmo, če pa vsaj najbolj kričeče krivice preprečijo, so storili svojo dolžnost.

Voliti sme vsakdo, ki plačuje dohodninski davek, moški in ženska in je vpisan v volilni imenik. Volilo se bo ustno in sicer voli vsak cenilni okraj polovico cenilnih

mož, polovico pa jih imenuje finančni delegat v Ljubljani. Na Kranjskem se bo volilo za cenilne okraje: Črnomelj (3 člani in 3 namesniki) v davčnih prostorih v Črnomlju in Metliki; za Kamnik (3 in 3) na Brdu in Kamniku; za Ribnico (3 in 3) v Kočevju, Ribnici in Velikih Laščah; za Kranj (3 in 3) v Kranju, Skotjiloki in Tržiču; za Krško (3 in 3) v Krškem, Kostanjevici, Mokronogu in Radečah; za Litijo (3 in 3) v Litiji in Višnji gori; za Ljubljano mesto (6 in 6) na Bregu št. 6; za Ljubljano okolico (6 in 6) v Ljubljani in na Vrhniki; za Logatec (3 in 3) v Cerknici, Logatcu in Ložu; za Novo mesto (3 in 3) v Novem mestu, Trebnjem in Žužemberku, za Radovljico (3 in 3) sate v Radovljici. Davkoplačevalci volijo torej vsak v davkariji, kjer plačujejo davke razen davčnega okraja Kranjska gora, ki voli v Radovljici.

Voliti se more le osebno; volivci, ki jih volilna komisija ne pozna, se morajo na kašen način legitimirati (z davčno knjižnico, plačilnim nalogom, potno izkaznico itd.). Izvoljeni smejo biti le možeje, ki so izpolnili 24 let ter uživajo vse politične pravice.

Volitev je večinska; torej je izvoljen tisti, ki dobi največ glasov. Voli se od 7. ure zjutraj do ene popoldne, razen v Ljubljani, kjer se voli do 5. ure popoldne.

KATOLISKI SHOD ZA RADOVLJIŠKO, KRANJSKO IN LOŠKO DEKANIJU SE VRŠI 3. IN 4. SEPTEMBRA NA BREZJAH. NATANČNI SPORED SE KASNEJE OBJAVI. ZAVEDNI KATOLISKI GORENJCICI SE ZA SHOD ŽE SEDA J OPOZARJATE!

Iz seje Jug. Kmetijske Zveze.

V nedeljo, 4. avgusta se je vršila seja načelstva Jugosl. kmetijske zveze. Načelnik poslanec Brodar je podal politično poročilo in obširno poročal o gospodarskih vprašanjih, ki so sedaj na dnevnem redu. Posebno se je pečal z davčnim vprašanjem in postopanjem davčnih oblasti nasproti kmetškemu ljudstvu. Člani načelstva so poročali o raznih kričečih slučajih, ki si jih dovoljuje davčna oblast nasproti davčnim obvezancem. Načelstvo je sklenilo, da se pošljejo ostri protesti proti temu na primerna mesta, poslanci so pa dobili nalogo, da v tem oziru brezobzirno nastopijo. Zlasti ostro so se obračali vsi odborniki proti naredbi vlade, da se davčni obvezanci ne bodo več obveščali o odmeri davka, ampak bodo davčna oblastva objavljala odmero davkov javnim razglasom na deski na sedežu davkarije. Potemtakem davčni obvezanec ne bo osebno obveščen o odmeri davka, ampak bo moral, da ne zamudi rok za pritožbo, hoditi neprestano opazovat, kdaj bo razglas nabit. Poslanci so dobili nalogo, da proti tej nezaslišani naredbi najodločneje nastopijo.

Na ta razgovor o davkih in davčnem vprašanju se še povrnemo.

Sprejeta je bila tudi resolucija, nalog poslancem, da nastopijo proti vsakršnemu določanju maksimalnih cen, za poljedelske in druge kmetijske pridelke, kar so začela zopet nekatera oblastva vpeljavati.

Sprejeta je bila nadalje resolucija, da se mora izvozna carina za živino takoj v celoti ukiniti. Sedaj ima pa gospod Pucelj besedo!

V Stično!

Pokrajinski katoliški shod v Stični, za dekanijo Smarje in Žužemberk 10. in 11. septembra 1921 se bo vršil po sledečem sporedu:

I. V soboto 10. septembra od 1/2 9.—10. zborovanje odsekov v samostanskem prostoru. 1. Odsek za šolstvo: poročevalec g. Konrad Tekster, soporočevalec g. Janko Polak. 2. Odsek za mladinsko organizacijo: poročevalec g. Janko Pivek, soporočevalec g. Alojzij Zupanc. 3. Odsek za tisk: gosp. Franc Pešec, soporočevalec g. Josip Šolar.

II. V nedeljo 11. septembra: Ob 1/2 9. zbirališče udeležencev iz vseh župnij na pristavi stiškega samostana. Točno ob 9. z godbo na čelu skupni sprevod v samostansko župno cerkev v Stični v nastopnem redu:

a) Moški. Zastave, Orli, narodne noše, Marijine kongregacije, izobraževalna društva, Kmetiska zveza, drugi udeleženci.

b) Ženske. Orlice, narodne noše, Marijine kongregacije, razne bratovščine, druge udeleženke.

Ob 1/2 10. sv. maša za dušni in telesni blagor vseh udeležencev, pri kateri pojo združeni cerkveni pevski zbori iz vseh župnij obeh dekanij. Cerkevni govor govori g. dr. Janko Arneje. Po sv. maši otvoritev shoda s kratkimi pozdravi g. Josipa Mestnik, posestnika iz Stične, g. Antona Lampret, posestnika z Muljave in g. Jožefa Erjavec, župana iz Drage. Nato glavno zborovanje, na katerem govore gg.: poslanec Anton Sušnik, predsednik Orlovske zveze svetnik J. Pirc in poslanec Brodar, Kratak odmor.

Ob 2. pete litanije M. b., posvetitev presvetemu Srcu Jezusovemu in zahvalna pesem.

Od 3.—5.: Govorniki iz posameznih župnij in organizacij: g. Ignacij Košak, župan iz Zagradca, g. Jakob Muhlič, posestnik iz Ambrusa, g. Anton Zupančič, posestnik iz Polja. Govori g. poglobitvi katoliške zavesti. Med govori petje in godba.

Ob 1/2 6. zaključek shoda s papeško in narodno himno. Udeležba za vse naše cerkvene in prosvetne organizacije je obvezna! Vsi župljani obeh dekanij brez razlike vljudno in nujno vabljeni!

Kaj se godi s kmetom v Bosni?

Ustava, za katero so glasovali tudi slovenski samostojneži in jo še sedaj hvalijo v Kmetijskem listu je rodila v Bosni take razmere, ki so naravnost nevarne za državo. Stvar je tale: Kakor znano, je ministrski predsednik Pašić mohamedanskim veleposestnikom prepustil vse pravice nad

podložnimi kmeti in jim zato še izplačal državnega denarja 1200 milijonov kron.

Ustava velja in turški veleposestniki — agi in begi — so začeli izvajati pravice, ki jih jim daje liberalno-radikalna-samostojna ustava.

Toliko za uvodno pojasnilo. Naprej naj pa govore bosanski in belgrajski listi.

Belgrajsko »Selo« piše: »Kmeta gonijo z zemlje in hiše; beg ruši kmetstvo hišo in družino v njih: ženo, malo deco in ostarele roditelje meče na cesto. Aga in beg, pod zaščito oblasti in žandarjskih pušk, jemlje kmetu-mučniku vse, kar je to leto zasejal in ga pušča, da od lakote in bede na potu umira. Agi in begi, grofi in baroni, večni tlačitelji našega ljudstva, danes, v svobodni Bosni pijančujejo in trošijo ogromen denar za razkošje, a uboga kmetijska raja umira od lakote in vzdihuje pod težkim jarmom teh nasilnikov.«

»Težački pokret« piše: »Žalostni in sramotni sporazum gospoda Pašića z bosanskimi begi se je začel izvajati. Vse obsodbe, razsodbe, odločbe in listki okrajnih predstojnikov so postali pravoveljavni in žandarji kot izvršilna oblast so dolžni, da jih izvajajo — če treba tudi za ceno krvi. Tako ukazuje paša Tefterdarović. To nam daje ustava, ki je uzakonila begluško naredbo s katero se ima pregnati z zemlje 51.000 seljakov. Dočakali smo, da je beg (H. Salih Nišić iz Sarajeva) rekel pet dni po sprejetju ustave svojemu kmetu (Kosti Ostojiću iz Sovrla, okraj Visoko): »Do Vidovega dne je bilo, kakor ste vi hoteli, a od Vidovega dne dalje mora biti, kakor mi hočemo.« — Hanuma (agova žena) Hazurhaldija je rekla svojim kmetičam: »Vaše vlašstvo je minulo.« Nato je grdo sramotila kralja in rekla: »On je na Vidov dan nehal vladati in vi se nimate ničesar več nadjati.«

Ogorčeni kmetje niso mogli mirno prenesti žalitve svojega kralja in preganjanja ubogih kmetijskih družin: nekega dne so obkolili begovo hišo in vrnili milo za drago. Toda če je smel aga brez kazni porušiti kmetstvo hišo Dragičevićeve vdove, tega niso smeli storiti kmetje z njegovo: oblast je takoj uvedla preganjanje kmetov in jih zaprla. Mnogo smo pretrpeli začasa Osmanov in začasa Svabov, žalostno je, da moramo kaj takega prenašati v lastni domovini.«

Ta dopis so podpisali srbski in mohamedanski kmetje.

»Beogradski dnevnik« piše: »Oblast v Bosni so dobili zopet v svoje roke tisti, ki so 1914 in 1915 pokazali, da jih nasproti kmetu — posebno proti kmetu Srbu — vodi zgolj sovraštvo. To so tisti ljudje, ki so seljake javno šibali in mučili. To so tisti neljudje, ki so izdajali naredbe, da se srbskim seljakom daje za hrano oves, drugim pa pšenica. To so tisti ljudje, ki so naše tirane in mučitelje na ves glas hvalili. Leto 1921. se razvija v znamenju novih preganjanj našega kmeta. Kmetu odvzemajo njegovo zemljo, gonijo ga iz hiše, hišo mu porušajo. V najbližji bližini Sarajeva, v bližini Travnika in Visokega so vrgli iz hiše kmetijske družine in hiše takoj podrli. Žandarmi in vojska so pri tem asistirali.«

Tako je »osvobojenje«, ki so ga Pribičevići in Pašići prinesli toliko izmučeni

Bosni in Hercegovini. K vsemu temu pridejo še grozodejstva, ki jih uganjajo od vlade oboroženi in pooblašteni četaši nad muslimani v pribojskem okraju, pa je slika bosanskih razmer, pod katerimi trpijo tako Srbi kakor Hrvati in muslimani, popolna.

Ni čuda, da se v takih razmerah upirajo kmetje in se potem iz strahu pred kaznijo pridružijo raznim hajdukom in roparjem, ki vedno vznemirjajo naše južne kraje in meje na veliko veselje Italijanov in v sramoto cele države. Vlada mora pošiljati nad te roparje orožnike in vojaštvo, vršijo so cele bitke, da se hajduštvo še bolj ne razpase. In vendar bi se dalo s pravično agrarno reformo vse to kmalu prepričati.

Eno pa se zopet učimo iz tega: kako neizmerno važno je, da se kmetje res brigajo za politiko, jo proučujejo in potem volijo v državni zbor poslance, ki jim bo res na srečo blagor kmetskega prebivalstva, ne pa strankarska korist.

Samostojni poslanci, ali vas nič ne peče vest, da ste glasovali za ustavo, ki poganja 51.000 kmetov z rodne zemlje. Ali vas nič ni strah krvi, ki teče v Bosni, ognja, ki uničuje kmetstvo hiše, nasilja, ki ga počenjajo begi? A kaj vam zato, vi imate svoje judežvo plačilo, bosanski kmet naj umira, slovenskemu kmetu pa bo Kmetijski list naslikal, kako vzorna je sedanja ustava. S tem mislite, da bo stvar rešena. Pa ne bo, zato bomo skrbeli mi.

Na Brezje!

V nedeljo 4. septembra vsa Gorenjska, ki še katoliško misli, k Mariji Pomagaj na Brezje. Množice ljudstva, v prvi vrsti naša orlovska mladina, bo manifestirala za naše vzore, za naše svetinje. Katoliško življenje in organizacija so pota do njih! Katoliško ljudstvo: močno boš, če boš zavedno in sveto!

Na svidenje v svetišču Marijinem!

Priljubljeni odbor.

Sv. oče proti fašistom.

Tržaško-koprski škof Bartolomasi je poročal svetemu očetu, papežu Benediktu XV., o žalostnih razmerah v Istri. Nato je prejel od Njegove svetosti sledeče pismo:

Častiti brat!

Z veliko žalostjo slišimo z raznih krajev, kako grdo delajo fašisti z duhovniki po Istri, ki so jim hrvatski in slovenski verniki izročeni v skrb. Pri divjih navalih, ki jih prirejajo, počenjajo ti hudobneži razna nasilja, tako, da se preliva celo kri, predvsem pa besne zoper duhovnike, ki jim ne morejo drugega očitati, kakor to, da so istega naroda in jezika kakor verniki, ki so jim od zakonite cerkvene oblasti izročeni, ter da jih ljubijo in branijo. To nas tembolj boli, ker se ti zločini gode, kakor se sliši, nekaznovano. To seveda še povečava zlobnežev drznost in njih zločine nekako potrja, povečava pa tudi strah in potrtožrtve, ki so brez vsake brambe. Četudi smo prepričani, da vsi, kar je pametnih, ta dela zločincev obsojajo, in tudi ne dvomimo, da se jih bodo oni sami kesali in sra-

movali, ko se poležejo politični boji, moramo vendar, svesti si svoje apostolske službe, že sedaj povzdigniti glas, da se že le preveč in brez mere, v brezumni politiki, kršita pravičnost in človečnost in sicer očitno prav v nasprotju z nameni, ki jih s takšnimi krivicami hočejo doseči. Ah, da bi položaj svete Stolice ne bil tako nenaraven! A take so razmere, ki se v njih nahajamo, da naš glas ne seže do njih, ki bi morali braniti svobodo služabnikov svete Cerkve in čuvati vernike, ki so jim po sili ugrabili pastirje. Vendar bomo vse poskusili, da se že konča ta sramota. Čim manj je pa človeške pomoči, tem bolj bomo prosili pomoči božje, da bi Bog dal svetu tako zaželjeni mir. To smo Ti morali pisati, častiti brat, ko ni za očeta nič slajšega kakor deliti s sinom bolečine in kar je moči, tolažiti jih. Sprejmi kot znak naše naklonjenosti Ti, častiti brat, vsa istrska duhovščina in vse ljudstvo apostolski blagoslov, ki ga z vsega srca podeljujemo.

V Rimu, 2. avgusta 1921.

Benedikt XV.

Mi ugotavljamo samo to, da se naša liberalno-samostojna vlada do danes ni upala javno povzdigniti svoj glas proti istrskim divjakom in se zavzeti za naše rojake.

Razgled po svetu.

SVETOVNO KOLO

se kaj čudno obrača. Anglija se vedno bolj nagiba k Nemčiji in jo povsod zagovarja, kjer ima priliko. Vzrok temu je, ker so angleški kapitalisti stopili v zvezo z nemškim kapitalom in hočejo skupno v Rusiji pokupiti vsa velika podjetja, rudnike in šume. Ker pa danes kapitalisti vodijo politiko še veliko bolj kot kdaj prej, zato je razumljivo, da Anglija varuje Nemčijo in vedno bolj zapušča francosko politiko. Ta se pozna tudi pri naši zunanji politiki, ki se povsod naslanja samo na Francoze, Angleži — če le morejo — povsod odločijo proti nam.

ČESKOSLOVAŠKA VLADA

pridno preganja katolicizem po Slovaškem. 30 katoliških gimnazij, ki so si jih Slovaki sami postavili, je enostavno vzela in jih svobodomiselnost preustrojila. Končno je na pritisk katoliških slovaških poslancev vendar bila voljna tri vrniti, toda tudi to so preprečili socialistični in agrarni poslanci. — Sedaj sta Jugoslavija in Českoslovaška edini dve državi, ki sta tako nazadnjaški, da preganjata katoliško vero.

ČEDNE RAZMERE

morajo vladati v pravoslavni cerkvi na Rumunskem. Zakaj vlada (!) je izdala naredbo 1. da se mora vsak duhovnik vsaj enkrat na leto ostriči in obriti, 2. da se v cerkvah ne smejo prodajati alkoholne pijače. — Pravoslavna cerkev se je odločila od katoliške Cerkve, zato je mrtva in lahko počenjajo z njo, kar hočejo: duhovniki, ljudje in vlada.

DRAGINJSKI NEMIRI

so izbruhnili na Bavarskem. Letošnja letina za žito je bila prvovrstna, toda vrgli so se nanjo razni prekupei in verižniki in jo pokupili za silno visoko ceno, revnejši sloji pa bodo stradali. V glavnem mestu Bavarske, Monakovem, so nastali nemiri, pri katerih je padlo nekaj strelov in je množica redarjev pretepla. Passavski škof je naslovil na kmete pismo, naj nikar ne prodajajo verižnikom žita za visoko ceno, ki jim jo ponujajo in naj mislijo na usmiljeno ljubezen do siromašnih slojev.

GRČJI

se je kolo sreče zopet obrnilo. Ze so stali pred glavnim turškim mestom v Aziji, Angoro in so bili pripravljeni, da jo zavzamejo, toda Turki so jih tako premikastili, da zopet beže.

SREČNA DRŽAVA

so ameriške Zedinjene države, kjer je bil v zbornici predložen zakon o znižanju davkov za 788 milijonov dolarjev.

CEL SAMOSTAN

protestantovskih redovnic blizu Londona je te dni prestopil v katoliško vero. Redovnice je 60. V Angliji se posebno izobraženci trumoma vračajo v katoliško cerkev.

Sirom domovine.

BREZNICA.

Po tej grozoviti suši, katera nam letos dela tako škodo, da jesenskega pridelka skoraj nič ne bode, je v naši fari še pred sušo veter napravil toliko škode, da je vso koruto in sadje uničil. Kaj se bode dalo prašičem in goveji živini? — Prejšnji teden se je dogodil v naši fari žalosten dogodek. Obesila se je na škrednu žena posestnika Janeza Hebrla iz Studenčice. Vzrok je več, vsekakor pa premalo vere in molitve. Zato na noge naše izobraževalno društvo, da postane vzgoja otrok krščanska.

NOVINAR IZ ŠMIELHA PRI NOVEM MESTU.

Človek bi ne verjel, da se kolo časa zavrti tako naenkrat in tako nerodno na korist samostojnih. Slišali smo, kako se je učeni gospod s Grma pri predzadnjih volitvah, ko je samostojna zvezda še ljubko žarela na samostojnem obzoru, in so se očaci veselili svoje zmage v Šmielu, izrazil proti g. kaplanu: »Kajne, g. kaplan, še bo treba izobraževati naše ljudstvo, seveda vsak po svojem muštru! Ne pomaga nič, zaenkrat bo le treba ponosne samostojne glave ukloniti pred županom, ki je vnet pristav sasostražene Ljudske stranke, g. Alojsij Vovk iz Gotne vasi. Bog ga čuvaj in mu lajšaj težko breme šupanovanja v naši razriti fari. — Katoliški shod se je vršil 14. in 15. t. m. v Novem mestu. Vesel sem bil, da sem videl toliko zbrance vernega ljudstva okrog oltarja na kolenih pred Bresmadežem. Značilno je, da je naš vragel privlekel celo liberalne zagrzence iz Novega mesta preko kapitelskega hriba k našemu zborovanju, ko bi vendar lahko skoki okna gledali naše slarje, ako jim ne bi seveda njih brezverska strast velevala, da so zabranili službo božjo na Glavnem trgu. Toda tudi njim kličemo: Casi se spreminjajo, in tudi vas bo ta žit kruto tepel, ker Bog ima blič vedno pripravljen. Pozdravljeni, gg. liberalni trgovci in zborozdravniki na našem I. pokrajinskem katoliškem shodu v Novem mestu in Bog daj, da bi se tudi vas kaj prijelo od navdušenih gorovor gg. zborovalcev.

IZ MENGŠA.

Očitni politični boji so s volitvami minuli, začeli so se pa zahrbtni, o katerih bomo še o svojem času poročali. Drobnihih novic se je pa med tem časom nabralo več. Imeli smo birmo, novo in slato mašo. Vse tri cerkvene slovesnosti so pokazale, da ljudje še s Cerkvijo žive in čutijo, in da bo dele nasprotnikov nastojl. — Nesreč nas je letos obiskalo nenavadno veliko. Od 4. junija smo imeli 5 požarov. Trikrat je ušla strela, dvakrat pa otroci. V zadnjih dveh slučajih je bila velika nevarnost za sosede, valed suše in hude vročine. Opakrat je bila požarna bramba zelo hitro na mestu in se ji je posrečilo omejitj ogenj samo na ene poslopje. — Tudi toča je obiskala našo okolico. Na Dobenem so jo imeli kar štirikrat. Prvič je padala toliko časa in tako debela, da so jo še po preteku 9 tednov dobili v Rašici.

DOLENJAVAS PRI RIBNICI.

Občinski odbor je v svoji prvi seji sprojel 17 glasovni predlog, da se ustava mora spremeniti predvsem da se sprejme avtonomija Slovenije. Za predlog je glasovalo tudi par odbornikov iz Gospodarske stranke. Z veseljem vidimo sto-

pati zopet v naše vrste uglednega g. Pavla Čebarka in pozdravljamo g. Frane Kromarja. Proti avtonomiji Slovenije se je dvignil bivši župan Ignacij Merhar. Tako je prav, le jasno na solnce!

IZ SMLEDNIKA.

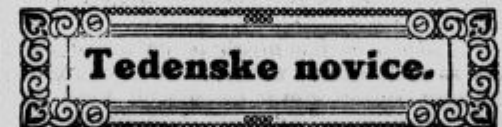
Dne 14. t. m. je imelo gasilno društvo veselico s plesom, ki pa ni bil slučajen; bil je pripravljen plesalni oder in določena visoka taksa 8 kron za par. Zakaj pa niste dejali plesa na lepake? Zakaj ste pa dejali na lepake blagoslov, ko veste, da ne more biti? Ker bi pa radi vedeli, kdo je, ki piše ta poročila, vam povem, da eden tistih, ki je precej prispeval in ima zato tudi pravico brigati se za društvo.

SV. KRIŽ PRI KOSTANJEVICI.

Šentjernejsko orlovsko okrožje priredi namesto 21. avgusta 4. septembra tabor v Sv. Križu pri Kostanjevici. Ob tej priliki bo tudi blagoslovitev novega Katoliškega doma. Naša slavnost mora biti res izraz zmagovite katoliške samozavesti, zato prihitite vsi. Naj ne bo župnije v bližnji in daljni okolici, ki bi ne bila zastopana v kar največjem številu. Pri celi prireditvi igra šentjernejska orlovška godba, ki je že na novomeškem katoliškem shodu pokazala, kaj zna.

TREBNJE.

Na Mali Šmaren, 8. septembra, praznuje orlovski odsek v Trebnjem, eden najstarejših odsekov na Dolenjskem svojo desetletnico. Ta dan bo v Trebnjem orlovski tabor trebanjskega okrožja. Tabora se udeležijo tudi celotno novomeško okrožje ter drugi odseki ob dolenjski progi in okolici. Sodeluje godba iz Št. Jerneja. To bo zadnja večja orlovska prireditve v letošnjem letu na Dolenjskem. Po prijavitvah sodimo, da bo prav veličastna. — Prihitite prijatelji Orlov t. m. v Trebnje, v naš prizajni kraj, v najobilnejšem številu, da vidite delo naših društev, posebno dobrodošle so narodne noše! Nasvidenje v Trebnjem. Bog živil

Tedenske novice.

Politične.

p Sijajna logika »Kmetijskega lista«. Kmetijski list se je spravil na drugi članek naših 7 točk. Tako pravi: »Člen 4. (ustave) pravi, da se ne priznavajo ne plemstvo, ne stanovi, ne kakršnakoli predstva po rojstvu, vsled česar je dana podlaga, da more uspevati le tisti, ki dela.« Sijajna logika! Torej edina ovira, da ljudje niso delali, so bila plemstva, stanovi, ali kakršnakoli predstva po rojstvu. Po mnenju Kmetijskega lista so torej kapitalisti, ki žive od svojih obresti in kuponov, ki jih strizejo od delnic, pridni delavci! In ravno temu nasproti je povdarjal g. Kremen, da naj kapitalisti, vojni dobičkarji in drugi taki lenuharski krvosesi s svojim delom služijo kruha, ne pa z odiranjem. In te zahteve v ustavi ni. To je tudi razumljivo, ker ustavo so delali ravno zastopniki kapitalistov, njen oče pa je Pašič, znani belgrajski kapitalist. — Dalje se »Kmetijski list« trudi dokazati, kako ustava skrbi za zadrugištvo. Naj o tem sodijo srbski zadrugarji! Zemljeradniški poslanci, ki so v prvi vrsti zadruga stranka, so izdali na srbski narod proglaš, kjer pravijo glede zadrugištva v ustavi sledeče: »V ustavi je v tem pogledu ostalo pri starem. Tudi zadrugištvo je kakor doslej bodo dobro živeli leni bogataši in bankirji a v pomanjkanju bodo živeli in se mučili oni, ki delajo od rane zore do temnega

mraka. Kmet hoče, da ljudje delajo, proizvajajo in žive v takih zadrugah, v katerih ni tlačenihi niti krvososov, a ustava pušča na eni strani velike trgovine, velike fabrike in velike banke v rokah nekaj ljudi, a ogromni večini prepušča delo zadruge in bedo vsake vrste. Dalje pravi »Kmetijski list«, da je g. Kremen naravnost zgledno lagal, ko je trdil, da o splošnem zavarovanju ni duha ne sluha. In vendar je to res. Ustava pač nekaj govori o delavskem zavarovanju, ki je deloma že sedaj izpeljano, nekaj nejasnih besedi ima o kmetijskem zavarovanju — a o splošnem zavarovanju ni ne duha ne sluha, kar ravno omenja g. Kremen. Kdo torej laže, — Dalje pravi »Kmetijski list«, da ustava nudi celo več, kakor g. Kremen zahteva. In tu našteva skrb za ljudsko zdravje, ki jo ima ustava. Smešno! G. Kremen vendar našteva pomanjkljivosti ustave ne pa to, kar so naši poslanci in zemljeradniki s trudom vendarle vanjo spravili.

p Sijajen shod SLS se je vršil v nedeljo 28. t. m. v Mariboru. Znamenita izvajanja dr. Korošca objavimo prihodnjič.

p Porašeni samostojneži. V občini Zminec so samostojneži ovrgli občinske volitve, ker so upali, da bodo drugič boljše opravili. V nedeljo teden so bile volitve in izvoljenih je bilo 13 odbornikov SLS in — 3 samostojneži.

p Imo kralja Petra. Demokrati in radikalci so hoteli dati ime: Peter Veliki, Osvoboditelj Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dr. Korošec je v imenu Hrvatov in Slovencev ugovarjal proti temu, je skupščina sklenila, da se pokojni kralj imenuje le Peter Veliki Osvoboditelj.

p Zagrebški občinski svet je razpuščen, ker se ni udeležil — pogreba pokojnega kralja.

p Veliki nemški kapitalist Hugo Stinnes, ki ima 1000 milijonskih podjetij v svojih rokah, hoče pokupiti v Jugoslaviji največja in najbolj dobičkanosna podjetja. Belgrajski listi poročajo, da posredujejo v ta namen visoke osebnosti v naši državi. — Človeku se gabiyo ti »državnovorci, pri vladi. V ustih polni patriotizma, za hrbtom pa nas prodajajo nemškemu velekapitalu.

Domače novice.

d Izkaznice za polovično vožnjo ob priliki katoliškega shoda na Brezjah, ki je obenem orlovsko prireditve, se dobe pri župnih uradih radovljiške kranjske in loške dekanije ozir. pri tamošnjih orlovskih odsekih. Izkaznica stane 4 K. Vozni listek kupi do Otoč — velja pa tudi za nazaj, zato ga ne daj iz rok; ampak ga pri kolodvorski blagajni pusti žigosat skupno z izkaznico. Izkaznice se bodo žigosale tudi na Brezjah v samostanski pisarni v dokaz, da si se shoda res udeležil. Da ne bo zmede, naj se določi za vsako faro eden, ki bo vsem domačimu deležencem oskrbel vozne listke in žigosanje. — Pripravljajni odbor.

d Modroslovje navadnega človeka. Neke socialist veže v »Ljudskem glasuc« pod gorenjim naslovom take kolobocije, da bi bilo dobro, da bi ga kakšen otrok iz prvega razreda nekoliko poučil o katekizmu. Naravnost donebesno nevednost pa kaže

trditev, da gradi katoliška cerkev ves svoj nauk na umazano materialno sebičnost. Gospoda modrijana bi vprašali, če so socialisti že imeli med seboj na milijone pristašev, ki so žrtvovali svoje življenje za bližnjega, kot so to delali katoliški svetniki in dela dandanes na stotisoče katoliških redovnikov in redovnic. Ali so socialisti že sezidali na tisoče dobrodelnih zavodov, kot jih je katoliška cerkev? Ali so socialisti toliko storili za omiljenje vojnih ujetnikov kot je storil papež Benedikt XV? Ali ni Etbin Kristan v Ameriki nabral več tisoč dolarjev za slovenske siromake? Kdaj in kje jih je delil? Kaj pa je ukrenil g. Anton Kristan ko je s pomočjo delavskih žuljev prišel do milijonov in ima sedaj vsako leto 5 milijonov dohodkov? Kaj pa so ruski socialisti-boljševiki dobrega naredili za ljudstvo itd. itd.? Danes si je vsakdo na jasnem, da so socialisti prav ravnotako kapitalističnega mišljenja kot kapitalisti sami. To pa ravno zato, ker ne poznajo v življenju nauka — katoliške Cerkve. — Sedaj pa modrovanje lahko nadaljujete.

d Velika jeza »Kmetijskega lista« se nadaljuje. Kmetijski list hoče na vsak način dokazati, da oblastne skupščine, ki jih predvideva ustava, pomenijo avtonomijo. Dobro! Toda med oblastno skupščino, kakor jo zahtevamo mi, in oblastno skupščino, kakor jo ima ustava, je taka razlika, kot med gospodarjem, ki svobodno gospodari po svoji pameti in volji in gospodarjem, ki je pod kuratelo in zato niti z mezinem ne sme geniti. Ali razumete člen 99?

d Malo laži nič ne škoduje, pravi »Kmetijski list« in piše: Pogreva (namreč Demoljub) da ima Slovenija na davkih letno 700 milijonov prebitka. Gospodje, prosimo povejte, kje ste našli to trditev? Demoljub je trdil — oziroma finančni minister trdi — da je imela Slovenija lanskoleto 500 milijonov prebitka, letos pa 200 milijonov, v dveh letih 700 milijonov. Upamo, da finančni minister ni uradno lagal.

d Za polovično vožnjo je prosilo Cecilijino društvo za organiste-udeležence cerkveno-glasbenega tečaja. Državna železnica je odgovorila, da nima za pokritkov niti ni v zakonu utemeljeno. — Seveda, pokritki so namenjeni »revnim« lovcem in športnim čolnom.

d Polovična vožnja na železnicah je dovoljena — lovcom.

d Lahki čolni za zabavno veslanje so oproščeni uvozne carine. Kako velikodušna je naša vlada do — kmeta? Kaj šel! Do gosposkih postopačev!

d 4 milijone kron so dobili liberalci od vlade, da širijo pri nas »državno edinstvo«, to se pravi: liberalno stranko. To je denar davkoplačevalcev, ki morajo vedno hujše plačevati.

d 400.000 kron je dala vlada podpore deseterim Sokolom, ki so šli za nekaj dni v inozemstvo na neko mednarodno telovadbo, kjer pa niso nastopili. — Kmet, ti pa plačaj!

d 100.000 kron so ponudili liberalci nekemu železniškemu uradniku, če bi hotel pričati zoper izvoljenega ljubljanskega župana, da bi s tem preprečili njegovo potrditev. Tako poroča »Jugoslovija«.

d Po balkansko. Ob državni meji pri Logatcu so doslej vzorno opravljali carinsko službo domačini. Po centralistični naredbi pa so prišli na njihovo mesto drugi, ne Slovenci. Namesto bi varovali carinsko mejo, so postali pravi balkanski hajduki. Popotnike, ki so slučajno brez potnega lista, nabunkajo in obrajo, jim poberejo ves denar in če kdo pokaže, da mu tako hajduštvo ne prija preveč, dobi za slovo še par klofut. — Naj bi vse naše samostojne in liberalne centraliste poslali enkrat med te centralistične hajduke.

d Železničarjem organiziranim v Zvezi Jugoslovanskih železničarjev se mora kaj slabo goditi, da so se v svojem glasilu »Jugoslovanski železničar« z pristno pondelj-karskim ali samostojnim zmerjanjem spravili končno na »elegantne cvikernosaše gospode kaplane«, »častite rejene župnike«, »šnuftabak nosljajoče dekane« in »celo na gospode fečkajnarje« in »druge pobožne menihe«. — No, mi samo to vemo, da imajo »elegantni cvikernosaši gospode kaplane« po 700 K plače na mesec in tistih par mašnih daril, »rejeni župniki« pa tudi nima nobeden nad tisoč kron, če izvzamemo tiste redke, ki si pomagajo z bero, za vse svoje obilno delo v pisarni pa dobivajo 30—50 K letne nagrade. Dalje vemo, da noben jugoslovanski železničar ne živi s 1000 K na mesec (saj bi tudi v resnici ne mogel) in da g. člankar v omenjenem listu gotovo od svojega premoženja ni žrtvoval enega procenta tistega, kar žrtvuje marsikateri »elegantni cvikernosaš gospod kaplan« od svoje beračije za prosvetno delo med ljudstvom.

d Kako skrbi država za katoliške duhovnike. Gospodje ministri, ki so si pred kratkim zvišali plačo na 50.000 kron in nekaj čez, so se spomnili tudi katoliških duhovnikov in jim zvišali mesečno plačo za — 50 kron. Tako bo sedaj kaplan dobival približno 700 kron na mesec. »Kmetijski list« pa uči svoje vernike, da je po ustavi najboljša preskrbljeno za verstvo, in sicer za vse enako. Pravoslavni duhovnik Janjič, ki jim je govoril v Št. Vidu, bi jih lahko v tem oziru drugače poučil.

d »Vera ni v nevarnosti«, pravijo samostojneži. Nov »dokaz« za to je sledeči: V Somboru se nahaja samostan šolskih sester. Po prevratu pa je ta samostan postal nekim prenapetežem neljub in delali so na vsak način, da ga dobe v svoje roke. In nekega lepega dne so dobile sestre ukaz, da morajo takoj izprazniti vse prostore v samostanu, ker se isti »nujno« rekvirira za pravoslavno žensko učiteljsko šolo. To naredbo je potrdil policijski minister Pribičević in sestre so se morale izseliti ter poiskati pribežališča pri usmiljenih privatnikih.

d Tihno bodi in molči! Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani je izdalo objavo, da komunisti hujskajo vojake in njihove domače s tem, da pisarijo v imenu domačih na vojake in v imenu vojakov na njih domače pisma, kjer popisujejo na eni strani, kako je hudo doma, na drugi strani, kako slabo se ravna z vojaki. Ravnateljstvo poziva občinstvo, naj odda taka pisma na policijo. — Znajo pa res naše oblasti! Ker resnica v oči bode in naši fantje niso navajeni in se nečejo navaditi raznih balkan-

skih metod v kosarnah, je treba njihova pisma proglasiti za komunistično hujskarijo in molčati bodo morali! Gospoda, rajše jih dajte tistim oficirjem in feldvebelnom, ki po nepotrebnem šikanirajo naše fante po 25 tja, kamor spadajo, pa bo ves »komunizem« med fanti prenehal.

d Vsaka druga pot v inozemstvo razen po železnici in carinskih potih je strogo prepovedana. Tako je odredil g. Pribičević. Po našem mnenju bi bilo najbolj pametno, če se postavi kroginkrog države visok zid z bodečimi žicami na vrhu.

d Liberalni list o slovenski liberalcih. Amerikanski liberalni dnevnik »Glas Naroda« omenja prestopanje naših liberalcev k pravoslavju in pravi končno: »Oni, ki je prestopil, je slab katolik ter bo še slabši pravoslavnež, in pravoslavna cerkev ne bo imela od njega absolutno nobenega dobička. Človeku je približno tako pri srcu kot mu je bilo takrat, v usodepolnih dneh leta štirinajst, ko so Ljubljančani obešali raz svoja okna turške zastave. Klečeplastvo, kje so tvoje meje?«

d Kako bomo žalovali? Do 27. oktobra bo globoka žalost. Vse hrupne veselice in plesi so prepovedani. Na državnih spropjih visi črna zastava. Uradniki nosijo na levi roki žalni trak. Od 27. oktobra dalje še 4 mesece in pol pa bo navadno žalovanje, ki bo izraženo v tem, da bodo ob slovesnih prilikah visele državne zastave samo na pol droga.

d Samo dinar! Na poštne nakaznice in čeke se smejo od 1. septembra naprej upisavati zneski samo v dinarski označbi. Krone in vinarji izginjajo.

d Političen odbor SLS za novomeško okolico vabi vse zaupnike k važnemu sestanku, ki se vrši v pondeljek, dne 5. sept. ob 10. uri v Rokodelskem domu v Novem mestu. — Prosi se gotove in obilne udeležbe. — Tajnik.

d Ljubljanske šole se začno vse (razen učiteljska in liceja) 14. septembra z običajno službo božjo.

d V zavodu č. sester križark na Mali Loki pri Ihanu se prične šivalni tečaj za leto 1921/22 dne 1. septembra 1291.

d Zgledni Sokoli. Žužemberški Sokoli so kaj navdušeni patriotje. Čeprav drugače nikoli ne gredo v cerkev, so se 22. avgusta vseeno žrtvovali in šli k žalnemu opravilu za pokojnim kraljem Petrom. Menda so se na bali, da jim ne bi postalo slabo, zato so prišli v cerkev tik pred koncem žalnega opravila. Ravno jih je pričel notar Carli komandirati, kako in kam naj se postavijo, ko je duhovnik odšel v zakristijo. Ampak najlepše pride pa sedaj. Ker so gospodje Sokoli še bolj navdušeni denuncijanti kot patrioti, so obdolžili g. dekana, da je nalašč okrajšal žalno opravilo in ga nameravajo — nemara so ga že — zatožili višji oblasti radi tega. — Mar naj bi bili gospodje Sokoli še pet minut počakali in prišli v cerkev, ko je g. dekan že odšel v zakristijo. Potem bi bili lahko z zadoščenjem poročali na »višje mesto«, da g. dekan žalnega opravila sploh ni imel. Vsaj se lahko tako naredi vzrok, če kdo hoče za vsako ceno denuncirati.

d Umril je v Sp. Luši g. Franc Fojkar, po domače Starman, posestnik in lesni trgovec. N. p. v. m!

d Dve svatbi brez poroke. V mali prijazni vasi v ljubljanski okolici se je pripetil pred kratkim sledeči zanimiv slučaj. — Med vojno se je sporazumelo neko dekle z vojakom Čehom tako, da ga počaka zaročenka na vsak način, dokler se ne vrne in jo poroči. — Čeh je odšel in dekle je čakalo. — Ker pa Čeha

le predolgo ni bilo po nevesto, se je dekle izneverilo Čehu in se udalo drugemu doma- čemu ženinu. Priradili so poroko in svatbo. Na dan poroke se pelje nevesta v veseljem svat- benem sprevedu v cerkev. Skoro pred cerk- venimi vrati pa nastane hrum in šum. V istem hipu namreč je pridrvel pred cerkev avto — ustavi se in iz njega stopi ženin — Čeh. Odločno zahteva nevesto zase in pokaže župniku pismeno obljubo neveste, da ga brez- pogojno počaka. Župnik je seveda poroko od- godil, da se stvar pojasni, nevesti je ženin Čeh zopet vzbudil stare spomine in ljubezen, oso- bito jo je v tem podprl še izreden Čehov nap- stop, ki pride v zadnjem trenutku z avtomobi- lom in si vzame nevesto izmed svatov. In napravili so tako, da se je vse mirno izteklo. — Stare svate je odpeljal Čeh v gostilno, kjer so imeli izbornu svatbo. Gostili so se tako, da so sploh pozabili na nevesto in prejšnjeja ženina. Čeh pa je vzel nevesto, šel z njo do- mov, kjer je tudi priradil v ozjem krogu za- ročno svatbo. Tako je prišel Čeh do neveste, cela zadeva pa se je mirno končala. Tako poro- ča neki ljubljanski dnevnik. Zraven pa ni- smo bili.

d **Kakor se vaga, tako se odvaga.** To je bilo v tistih časih, ko je tekla kri za domo- vino... Pek je kupil od kmeta štiri kile masla. Domov prišel ga je stehal ter videl, da kaže kazalec na vagi na tri. — Ves ogorčen gre h kmetu ter se pritoži. Kmet pa pravi: »Vaga je bila poštena. Ko si kupoval od mene štiri kile masla, so mi otroci nekam uteži zamešali. Na vago sem dal osem štruc kruha po pol kile ter maslo zvagal. Kot veš, sem kupil tiste štruce prejšnji dan od tebe.«

d **Griza zelo razsaja v Ljubljani,** ljub- ljanski okolici ter po nekaterih krajih Gor- renjske. — Snažnost, snažnost, to je pred- vsem potrebno. Milo, voda, lizol, to mora biti pri vsaki hiši!

d **Griza.** V tednu od 24. do 31. julija je bilo v celi Sloveniji prijavljenih bolnih na grizi 142, v tednu od 31. julija do 6. avgusta se je zvišalo število na 267. Umrlo jih je v imenovanem tednu 21.

d **Ponesrečen avtomobil.** 23. t. m. je neki zagrebški avtomobil pri Rogaški Sla-

tini zadel ob cestni kamen ter se prevrnil. Zagrebški trgovec Štrlek je bil takoj mrtev, njegova žena si je zlomila obe roki, dva sta se smrtnonevarno poškodovala, šofer in še neki trgovec pa sta ostala zdrava.

d **Drugi vid.** V Podgorici v Bosni so nedavno našli mrtvo 21letno Milico Radi- vojević. Ker ni bilo videti na njej nobenih znakov nasilja, so vsi mislili, da je umrla naravne smrti in so jo pokopali. Deklica je imela zaročenca, ki se je ravno vračal iz Amerike. Na dan njene smrti je sedel v družbi svojih tovarišev in je v razgovoru zaspal. Naenkrat se prebudi in zakliče: »Ubijalec!« in pove, da je sanjal, da je so- sedov pastir zadavil njegovo zaročenko. Ko se je vrnil domov, je stvar prijavil sodnji, ki je odredila aretacijo dotičnega pastirja, ki je tekom preiskave priznal, da je de- klico res umoril.

d **F. M. O.:** Vaš dopis ni razumljiv.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6 (tik za
franciškansko cerkvijo)
obrestnje hranilne vloge in vloge v tekočem
računu po

3%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja sloven- ska posojilnica in je imela koncem decembra 1920 nad 60 milijonov kron vlog in nad K 1.100.000 rezervnih zakladov. Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke v teko- čem računu.

Gospodarski obzornik.

Letošnja letina.

Žitna žetev se je pospravila, preostaja še, spraviti jesenske poljske pridelke in sadje pod streho. O množini žitnih pridel- kov v naših žitorodnih krajinah: Banat, Srem sicer še nimamo točnih podatkov, vendar pa vemo že toliko, da letošnja že- tev radi zimske in spomladanske suše ni prvovrstna, ampak srednja, ozir. komaj nadsrednja. Izpad v naravnem pridelku širom države se sicer malo izravna po oko- liščini, da se je mogla žitna žetev (pšenica, rž, ječmen) radi trajno lepega vremena v najlepšem redu pospraviti, toda jesenski pridelki bodo ravno vsled dolgotrajne ob- čutne suše neprimerno manjši kakor v normalnih letih. To velja za: koruzo, krompir, fižol, proso, ajdo. Dež, ki je padel od 12. t. m. dalje po naši državi, je veliko prepozen, zlasti glede fižola in krompirja. Sicer pa utegne nastopiti po večdnevem deževju hladno vreme, ki bo oviralo pra- vočasno in pravilno dozoritev koruze, ajde in prosa, posebno v višjih legah.

Zaključek je tedaj, da nam v celem življenju ne bo preostajalo za večji izvoz in da se živežne potrebščine kljub vladnim od-

redbam proti draginji ne bodo pocenile. Saj je cena pšenici že zopet 1000 K, ječ- menu 800 K za 100 kg itd.

Še slabše, kakor z živili stoji s krmili. Iz gori navedenega razloga (zimski in po- mladanska suša) je bila že prva košnja sena veliko manj izdatna, kakor n. pr. lani. Otave pa radi trajne poletne suše takore- koč sploh ne bo. Nekaj malega je zrastle v ravnini in na globoki zemlji, bregovi in pli- tev svet pa kaže sežgano ruševino. Zadnji dež ne more nadomestiti storjene škode, ker se otava v drugi polovici meseca avgu- sta navadno že kosi. Tako bodo padavine zadnjih dni v ugodnih okoliščinah pripo- mogle le do jesenske paše. Ako se bo mo- gla ta izrabiti v septembru, oktobru in ozi- roma tudi v novembru, potem se bo izpad sena malo omilil. Nastali usodni položaj je tudi državna uprava uvaževala in prepove- dala vsak izvoz krmil. Razen te odredbe pa bi bil tudi pospeševati uvoz krmil od drugod (Nemška Avstrija, Severna Italija), kjer se suša ni tako občutila. Seno je po- skočilo v tuzemstvu že na 3—6 K za 1 kg, oves na 7 K. Da se ne polaste špekulanti odvišnih množin sena v nekaterih tuzem-

skih krajih, bi bilo treba takoj izdati naj- strožjo prepoved nakupovanja sena v pre- kupovalne in verižniške namene.

Radi popolnega preobrata v razmerju povpraševanja in ponujanja goveje živine je nastala seveda tudi preemba v cenah. Radi pomanjkanja krmil živinorejec nam- reč ne bo mogel prezimiti vsega števila do- sedanje živine, zato jo ponuja v nakup za domači zakol in za izvoz. Čezmerne ponud- be so spravile cene od 22—18 na 16—8 za 1 kg žive teže.

Dvojna nevarnost grozi pri tem polo- žaju: 1. da živinorejci odprodajo preveč ži- vine, tako da bi primanjkovalo drugo leto in morda še pozneje i delavne, i klavne, i plemenske živine. S tem pa bi bil ogrožen ves naš gospodarski in v gotovem oziru tu- di prehrana. 2. Obstoji nevarnost, da zgubi- mo pri prevelikem izvozu svoje živine v inczemstvo ob sedanjih nizkih cenah del svojega narodnega premoženja. Da se to prepreči, je storiti vse mogoče, da obdrži kmetovalec čim več živine. Sredstva za to bi bila kakor že deloma naznačeno: prepol- na izraba jesenske paše, uvoz krmil, pre- poved nakupa krmil v tuzemstvu v preku- povalne svrhe, štedenje s krmili, olajšanje izvoza živine, v kolikor je neobhodno po- treben. V ta namen bo odpravljena izvozna carina na meso in prešiče do 30 kg teže. Tudi izvozna carina na živino bi se morala odpraviti, da moremo uspešno konkurirati z mažarskimi, rumunskimi in drugimi iz- vozniki.

Ako bo ugodna jesen, se bodo popra- vili in razvili sadeži, namenjeni za krmlje- rje prešičev; repa, pesa, korenje, tako da bomo mogli kriti i lastno potrebo na svinj- skem mesu in masti i izvažati gotove mno- žine.

Sklepni zaključek teh izvajanj je, da nimamo pričakovati ob splošno srednji, ozi- roma podsrednji letini niti pocenitve živil na domačem trgu, niti zboljšanja valute v kolikor je isto odvisno od izvoza naših poljskih pridelkov. Ker pa so cene poljskih pridelkov in izdelkov, v naši državi v prvi vrsti merodajne za padanje in rast cen dru- gim predmetom, tudi ne bomo še dosegli nižjih cen pri teh. Draginja torej še ostane.

»Ljubljanski veliki semenj« se odpravi ne- preklicno v soboto dne 3. septembra 1921 ob 10. uri dopoldne.

Dostop na sejmišče. Ker se dovršujejo z vso naglico zadnja dela na paviljonih, je urad »Ljub- ljanskega vzorčnega semnja« prepovedal publiko dostop na sejmišče. Razstavitelji in drugi intere- senti, ki bi posežali sejmišče, naj se zglase v uradu »Ljubljanskega vzorčnega semnja«, da dobe dovol- lenje za vstop.

g **Vstopnica za »Ljubljanski veliki se- menj«.** Vstopnica za enkratni vstop v vse razstavne prostore »Ljubljanskega velike- ga semnja« bo znašala Din. 5. Do trajnega prostega vstopa pa upravičuje le legitima- cija s sejmskim znakom. Legitimacije s sejmskim znakom so dobili za din. 25.— pri sejmskih zastopnikih v vseh večjih me- stih kraljevine in pa neposredno pri Ura- du ljubljanskega velikega semnja. Za po- lovično vožnjo po železnicah upravičuje le legitimacija s sejmskim znakom, ne pa tudi vstopnica za enkratni vstop. Da pri bla- gajnah na sejmišču ne bo gneče, se bo pro- daja vstopnic za enkratni vstop po ceni

5 dinarjev poverila tudi nekaterim trafikam v mestu, kakor tudi Tourist Office-ju v Ljubljani, Dunajska cesta, ki oddaja tudi sejsmske legitimacije z znakom.

g »Ljubljanski veliki semenje« bo nudil pregled vsega tega, kar poljedelstvo proizvaja in potrebuje. Ker tvori poljedelstvo prebivalstvo poglavitni sloj naše države, je bilo prirediteljem semnja na tem ležeče, da se ravno kmetijski oddelek čimn najbolj spopolni. Letošnja suša je sicer povzročila, da kmetovalec-razstavljalca ne more razstaviti vsega tega, kar bi drugače mogel in želel. Ne glede na to bo po posetniku kmetovalcu dana prilika videti in kupiti na »Ljubljanskem semnju« vse kar rabi. Razstavljeni bodo vsakovrstni stroji mlatilnice in čistilnice za žito, stroji za sejanje in za košnjo, vsakovrstne črpalnice, posnemalniki za mleko, garniture za mlino, različno poljedelško orodje kakor motike, lopate in drugo. V obratu bo tudi dvojica motornih plugov. Med kmetijskimi proizvodi bodo zavzemala odlično mesto naša dobra vina, zastopana pa bodo tudi mlevska industrija, med vosek, čebelarke priprave in vsi drugi naši deželni pridelki.

Motorni plugi na sejnišću. Poročali smo že, da bo na semnju zastopana v najboljši izbiri in v veliki meri industrija poljedelskih strojev. Vsakdo se zaveda odločilnega pomena poljedelstva za našo državo. Od stopinje, na kateri stoji kultura poljedelskih pridelkov od ekstenzivnega in intenzivnega obdelovanja polja je odvisno blagostanje pretežnega dela našega naroda. Industrija poljedelskih strojev postavi na sejnišću koristne in zanimive stroje, od katerih bodo mnogi v pogonu. Tako se pojavita že na prvem zemlju dva motorna pluga, ki bosta na prostem orala zemljo in kazala interesentom, kako prihraniti na trudu, času in denarju pri važnem poljedelskem delu. Motorna pluga sta nemško-avstrijskega in češko-slovaškega izvora in bosta brezdvomno ena največjih zanimivosti našega semnja.

Telovadno orodje na semaju. Kolikor je doslej znano, bo razstavljeno na semaju telovadno orodje domačega, nemško-avstrijskega in češko-slovaškega izvora. Domače telovadno orodje najmodernejših vrst razstavi tukajšnja trdka Bašin in drug. Tako bo mogoče v tem in v mnogih drugih produktih presoditi konkurenčno zmoglost naše mlade industrije z nemško-avstrijsko in češko-slova-

CENE.

g Cene v Zagrebu: Govedina: I. vrste 1 kg 26 K, II. vrste K 16. Teletina: prednji del 20 K. Svinjina K 36 do 40, rebra K 32, slanina K 40, salo 42 do 44, mast K 44. suho meso K 44 do 54, suha slanina K 48 do 56. Perutnina: piški par K 40 do 100, kokoši K 40 do 60, purani mladi K 70 do 100, pure K 60 do 80. Zito: pšenica 100 kg 950 do 1000 K, ječmen 850 do 950 K, oves K 680 do 700, koruza K 690 do 750. Moka: pšenična št. 0 K 16 do 18, št. 2 K 14.40 do 17, št. 6 K 14 do 16, koruzna K 8 do 10. Sočivje: čebula K 6, česen K 40, grah zeleni K 6 do 8, grah olupljeni 1 liter K 6, hren K 60, kumare za ukisati K 8, za jesti K 40, zelje K 6, krompir K 3, kole-raba K 3. leča K 18, paprika komad 50 v. paradižniki K 6 do 8. Mlečni proizvodi: mleko liter K 8, smetana K 20. sir sveži 1 kg K 10, polsuhi K 14 do 16, suhi K 20 do 30, ovčji sir K 44 do 48, surovo maslo K 60. Sladkor 1 kg K 38 do 44, riž K 16 do 24, kumna K 26 do 33, jajce komad K 1.50 do 2, sol 1 kg K 6 do 7, jesih liter K 5 do 6, petrolej K 20 do 22. Gorivo: drva trda kub. m K 225 do 300. Krma: 100 kg

seno K 360 do 650, detelja K 600 do 640, slama K 140 do 160, Sadje: jabolka 1 kg K 4 do 8, hruške K 4 do 8, slive K 4, orehi suhi K 14 do 16, maline liter K 16, grozdje K 26 do 30, breskve K 30.

DENAR.

g Jugoslovanska krona in sicer 100 naših kron je vredno v Švici le 3 franka 30 santimov (3 K 30 v). Kakor se vidi, gospodarijo demokrati in samostojneži v naši državi res po mesarsko. Namesto navzgor, gremo počasi vedno navzdol.

Vrednost tujega denarja.

Denar	23. avg. 26. avg. 29. avg.		
	K v	K v	K v
ameriški dolar	176 50	175 —	177 50
avstrijska krona	— 18	— 18	—
češkoslovaška krona	2 15	2 14	2 12
angleški funt	— —	— —	— —
francoski frank	13 64	— —	13 —
italijanska lira	7 62	7 55	7 58
bolgarski lev	— —	— —	— —
carski rubel	— 26	— 33	— —
grška drahma	— —	— —	— —
nemška marka	2 05	2 10	2 06
rumunski lej	2 20	2 10	2 18
švcarski frank	— —	— —	— —
poljska marka	— —	— —	— —
mažarska krona	— 46	— —	— —

DAVKI.

g Davek. V objavi (uradni?) po časopisih (Slovenec, 13. 8. 1921) je bilo brati, da zakon o proračunskih dvanajstinah »ne nalaga davkoplačevalcem nikakih večjih bremen«. Ali je to res? Doslej se je zemljarina določala od trikratnega čistega donosa (á 20%), zraven še 150% državnega prebitka in 2%ni prispevek za elementarne škode; zanaprej se določa zemljarina od štirikratnega čistega donosa (po 20%), zraven 120% državnega prebitka, 2% za elementarne škode odpade. Vzemimo kmetijo, ki ima 100 kron čistega donosa, doslej je bilo plačati K 156 državi davka, zanaprej bo 176 kron, torej 20 kron več!

g Opozarjamo davkoplačevalce še enkrat na najnovejšo odredbo, da se davčni plačilni nalogi v sedanji obliki odpravijo, ter bo samo pri davčni oblasti plačilni nalog na vpogled; čas bo županstvo naznanilo. Prizivni rok ne znaša več 30 dni temveč samo 15 dni. Po tej novi odredbi, kakor smo zadnjič v uvodnem članku obširno dokazali, je naš kmet silno udarjen. Tekati bo moral na davčno oblast, če bo hotel zvedeti, koliko davka mu je bilo naloženega, če ne bo prezrl ali preslišal, kdaj so plačilni nalogi razpoloženi na vpogled. Raditega bo krivično naloženih davkov veliko več zapadlo kot sedaj. — Opozarjamo, da se je ta napad na žepe in čas našega kmeta naredil, ko je ministroval g. mesar Pucelj, samostojen »kmet«.

ZIVINA.

g Cene živini v Prekmurju so padle na 6 K žive teže. Kmetje doma koljejo živino in prodajajo meso po 12 kron. — Kje so »veliki uspehi« samostojnežev? Samo v Kmetijskem listu.

g Koliko je vredna naša živina? V naši državi je 1,458.000 konj in mul, 5,496.000 govedi, 4,849.000 prešičev, 9,771.000 ovac in 2,448.000 koz. Skupna vrednost znaša 46 milijard kron. Kakšno blagostanje bi

lahko prinašal ta ogromni kapital, ko bi se vodila v državi kmetško-zadružna, ne pa kapitalistična politika.

IZVOZ IN UVOZ.

g Naš izvoz v maju je znašal: 5929 vagonov koroze = 58 milijonov dinarjev, 283 vagonov mesa = 26 milijonov, 700 tisoč dinarjev, živine v vrednosti 37 milijonov dinarjev itd. Vsega skupaj smo izvozili v tem mesecu za 197 milijonov, 693 tisoč, 239 dinarjev.

g Izvoz italijanskih vin. Italija močno trpi, ker je po vojni zelo padel izvoz laških vin. Zato dela na vso moč na to, da si pribori svetovni trg in sicer potom raznih trgovskih pogodb. Tako je sklenila s Češko pogodbo, da sme letno uvoziti 100 tisoč hl navadnega vina, milijon butelj raznega vina itd. Tudi s Švico je sklenila Italija podobno pogodbo. Sedaj se trudi, da si pridobi avstrijski in poljski trg. Kakor se vidi, se Italija na vso moč trudi, da iznosi kolikor mogoče veliko vina. Kaj pa naša vlada? Kaj neki dela samostojni minister Pucelj? Če misli, da je storil za našega kmeta vse, če pride na kak »bal« samostojnežev, se zlodjevo moti. Veliko bolj pametno bi storil, da dela to, za kar vleče mesečno plačo nad 56 tisoč kron in se pobriga za izvoz naših vin, dokler nam Italija ne pobere vseh trgov v najbližjih državah.

RAZNO.

g Pri »Kranjski industrijski družbi«, ki ima tovarne na Jesenicah in Javorniku, imajo Italijani glavno besedo. Ali smo res tako slabi, da ne moremo pognati italijanskega kapitala čez mejo?

g Nemški železniški materijal za Poljsko. Poljska dobi od Nemčije 2070 lokomotiv in 85 tisoč vagonov.

g Novo češkoslovaško posojilo. Češkoslovaška najame posojilo v znesku 220 milijonov češkoslov. kron. Na račun tega posojila dvigne pri državni banki 500 milijonov kron. V višini tega zneska (500 milijonov K) natisnejo bankovcev, katere nameravajo po preteku pol leta vzeti iz prometa.

g Bosanskih sliv so letos pridelali okoli 1400 vagonov, torej za polovico manj kot lansko leto.

g Dolg Češkoslovaške znaša 43 tisoč 809 milijonov 926 tisoč češkoslov. kron.

g Tri tovarne za orožje in municijo namerava zgraditi konzorcij »Omnium Serbe«. Te tovarne nameravajo izdelovati tudi poljedelske stroje. Sedaj se gre za to, da dobe koncesijo od vojnega ministra. Da jo bodo dobili, je skoro gotovo, ker za tem konzorcijem stoji g. Radimir Pašić, sin ministrskega predsednika Pašića. Znano pa je, da vrana vrani oči ne izključe.

g Brezposelnost v Italiji se vedno bolj širi, ker zapirajo tovarne in ladjedelnice vsled pomanjkanja dela. Kakor znano, italijansko blago ni posebno dobro, zato ne more tekmovali z nemškim. Sedaj je brez dela 300 tisoč delavcev, 400 tisoč delavcev pa dela samo po tri dni na teden. Ladjedelnice v Trstu zahtevajo od italijanske vlade 400 milijonov lir podpore, da morejo sploh delati.

g Amerika je dobro zaslužila v svetovni vojni. V Ameriki imajo zelo veliko

na lesnoba za uspeh jemala moč živcem, saj sem vedel, da od tega strela zavisi naše življenje. Toda moralo je biti, zdaj ali nikoli; še tri skoke in žival bo izginila s pobočja.

Ustrelil sem, in ko sem spoznal, da sem izgrešil, mi je postalo slabo. Antilopa je skočila nekoliko jardov naprej naravnost na rob grebena; ker pa še nikdar ni slišala takega glasu, jo je prišla neka usodna radovednost in ostala je, se obrnila in strmela v smer od koder je prišel.

V obupu sem še enkrat ustrelil, skoro meril nisem; zdaj pa je krogla zadela žival pod vratom jo po dolgem prodrla in jo vrgla mrtvo na tla kot kamen.

Plazali smo proti njej in se lotili v grozni pojedini, ki nismo nikdar kesneje radi nanjo mislili. Na našo srečo je morala antilopa nedavno piti vodo.

Ko smo na ta strašni način utešili glad in žejo, smo nekaj časa spali ob trupu, nato pa izredno okrepani vstali, odrezali nekaj debelih kosov mesa, da jih vzamemo s seboj, in zopet odšli. Po stanju zvezd smo spoznali, da mora oaza ležati nekje proti vzhodu od nas; ker pa se je zdelo, da med nami in njo ni ničesar razen treh večnih peščenih gričev, ki so se raztezali veliko milj daleč, in ker se je zdelo, da se pred nami proti pasu gorovja značaj puščave izpreminja, smo mislili, da je varnejše, če se beseda varnost v taki zvezi sploh more rabiti, nadaljevati pot proti temu pasu gorovja. Vso ostalo noč smo hodili; in ker nismo imeli kuriva, da bi meso skuhali, smo ga ob zori nekaj surovega pojedli, ki smo ga umili z zadnjimi kapljicami vode.

Zdaj smo prišli iz peščenih gričev v veliko kremenito puščavo, ki je ležala med nami in med vzhodjem gora. Zdele so se nam čisto blizu, v resnici pa so bile še daleč proč. Vedno bolj in bolj smo slabeli in se opotekali naprej, ne da bi koga srečali ali našli vodo, dasi smo tu in tam šli skoz nizko grmičevje, ki smo žvečili njegove vlaknaste in dišeče liste, ki so imeli nekaj vlage, ki nam je pa usta in grla skup zvekla kot galun.

Higgs, ki je bil najnežnejši izmed nas, je prvi omagal, dasi se je s presenetljivo srčnostjo naprej vlekel; pravkar je moral vreči od sebe svojo puško, ker je ni mogel več s seboj nositi, dasi na to nisva pazila. Ko se ni mogel več na nogah vzdržati, ga je Orme prijel za eno roko, jaz pa za drugo in sva mu pomagala naprej, prav kakor sem videl dva slona, ki sta isto naredila svojemu tovarišu iz črede.

Približno pol ure kasneje je tudi meni pošla moč. Dasi sem priletel, sem vendar žival in vaju puščave in težav; kdo bi ne bil, če je bil suženj kalifov? Zdaj pa nisem mogel nič več, obstal sem in prosil ona dva, naj gresta naprej in me pustita. Ormejev edini odgovor je bil, da mi je ponudil svojo levo roko. Oprjel sem se je, zakaj življenje nam je vsem sladko, zlasti če imamo za koža živeti — izpolniti željo, kakor sem jo imel jaz, dasi me je bilo tedaj — da po pravici povem — samega sebe sram.

Tako smo šli dalje, podobni treznemu možu, ki poizkuša peljati dva pijana prijatelja iz območja tega strogega stražnika, ki se mu pravi smrt. Ormejeva moč mora biti čudovita; ali pa je bil to njegov veliki duh in njegovo nežno sočutje do najine neobgljenosti, ki ga je usposabljal vzdrževati to dvojno breme.

(Dalje.)

Varčna gospodinja rabi edino le

GAZELA MILO

ki je najboljše in najceneje.

Izjava.

Obžalujem žaljive besede, katere sem izrazila proti gospodoma Ivan Lap in Miha Burgar.

Marija Jagodić.

DEKLA

pridna, poštena, vajena vsakega kmetiškega dela, se sprejme takoj v župnišču. Kje, pove uprava Domoljuba pod št. 3051.

Sprejemem **VARHINJO** k 3 fantkom takoj izobrazeno od 4 do 7 let, katera zna šivati in opravljati vsa hišna dela. Plača in hrana dobra. — F. ČUDEN V LJUBLJANI, Selenburgova ulica št. 7. 2945

Pšenico, rž, ječmen, fižol (tudi :: lanski) in kupuje po najvišjih cenah
laneno seme
Fran Pogačnik Ljubljana Dunajska cesta 36. 2888

Ržene rožičke kupuje trgovina s semeni SEVER & KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica 12. 2865

SUHE GOBE in vse druge deželne pridelke kupuje po najvišjih cenah
Fran Pogačnik Ljubljana DUNAJSKA CESTA 36. 2884

KMETOVALCI! Kupujem po najvišjih dnev. cenah
pšenico, rž, ječmen, oves
I. ROJC, Selo-Moste pri Ljubljani.

BRINJE prvovrstno novo blago se zopet dobi pri Franc Pogačniku Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

Sprejme **ČEVLJARSKI POMOČNIK.** Prednost imajo oni z dežele. Pismena pojasnila daje
JOSIP ŽAGAR
2966 Dolenji Boštanj 40, Radna pri Sevnici.

Krasno POSESTVO pri Celju. 64 oralov, skoraj vse novo gospodarsko poslopje, z lepim malim gradičem in vsem živim (2 konja, 4 voli, 4 krave in 6 telic) in mrtvim inventarjem se takoj za 1.200.000 kron proda. — Vpraša se pri
3040 R. Stermecki, Celje.

HLAPEC se sprejme proti dobri plači in hrani. Josip Cihlař, Ljubljana, Dunajska cesta, nasproti topniške vojašnice. 2965

Pozor mlinarji! Pristna volnena mlinska sita 24 in 32 cm široka, po znatno znižani cen, kakor tudi prvovrstna svileni sita svetovnoznane švicarske znamke Albert Wylder priporoča trgovina Avgust Cadež, Ljubljana, Koldvorska ulica št. 35, nasproti »Stare Tišterjeve gostilne«. 3039

Zahtevajte cenike!

Ženitbena ponudba!

Mladenič 26 let, resnega značaja, čiste pret., tačas v drž. službi, ki pa jo pusti, ker prevzame doma malo posestvo z gostilno, se želi v svrhu ženitve seznaniti s kmetiskim dekletom. ozir. tudi vdovo, ki bi imela kako trgovino ali posestvo z vinogradom in bi bila podjetna in čiste preteklosti. — Ponudbe, ako mogoče s sliko, pod označbo »Prijazna bodočnost 3012 na upravištvo »Domoljuba«.

Ženitbena ponudba.

Lep, mlad, inteligent mlinar, s srednjim premoženjem, se želi seznaniti z gospodično ali mlajšo vdovo, katera bi posedovala mlin, žago ali kaj primerne njegovi obrti. Slika se želi. Resne ponudbe prosim pod: »Sreča ti je milac na upravo tega lista.

Proda se več sob enostav. moderne hrastove oprave obstoječe iz: 2 visokih omar, 2 postelj, 2 nočnih omaric z umetnim marmorom, 1 umivalnika z umetnim marmorom, 1 mize, 3 stolov, eventualno posamezni deli po znižani ceni.
Strojno mizarstvo M. Gogala, Bled. 2978

Modna in manufakturna trgovina
-:- »PRI IVANKI« -:-
Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

naznanja svojim cenj. odjemalcem, da je dospela velikanska množina blaga za jesen in zimo, n. pr.: sukno za moške in ženske obleke, za površne sukne, in plašče, barhent, hlače, žamet, kotenina, bela in pisana, blago za srajce, volneni robci, volneni plet, evilh, odeje v raznih barvah, posebno za neveste, in razno drugo blago predvojne kvalitete.

Za čas »Ljubljanskega sejma«, od 3. do 12. septembra se nudi posebno velika izbira ter nizke cene.

Glavno zastopništvo

za Češko-Slovaško, Avstrijo in balkanske države
J. DIFFENBACHER Sinovi, Eppingen

specialna tovarna za hidravličke stiskalne naprave
Aleksander Deutsch, Danaj I. Lugeck 7., (Avstrija.)

Naprave za tovarne olja in mlina za olje za vse vrste oljnat. semen in sadeže, hidravl. stiskalnice, stiskal. sesalke, koleri za papirn., valjni stoli, pregrejalci i. t. d., hidravl. stiskalnice za grozdje, sadje in sokove, univerz. stiskalnice za vino in mošt na ročni pogon, mlini za sadje, hidravl. plošč. stiskalnice za bale, stiskalnice za les in furnir, stiskalnice za roženino in celulozo z vsemi pomožnimi stroji.

Dunajski semenj 11.—17. sept. odd. 7004.

Vstopnice za obiskovalce na željo. Odda se krajevno zastopstvo. — Dopisuje se nemško, francosko, angleško.

Brinjevec

zajamčeno pristen, v sodčkih in steklenicah, nudi na debelo

zajamčeno pristen, v sodčkih in steklenicah, nudi na debelo

Parna veležanjarna Robert Diehl, Celje.

Prvovrstna ES-KA KOLESA

Najfiniše predvojnokvalitetno blago.

J. GOREC, Ljubljana
Gospodarska cesta 14.

Novo dostopni CERKVENI ZVONOVI
pravi iz bron, desetletno jamstvo.
Na zalogi okoli 50 komadov razne veličine pri tvrdki:
METAL LUM d. d., ZAGREB
Ilica br. 134. Telef. 1-98.
Zahtevajte cenikel!

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja moja najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim in hišnim mišim 12 K, za podgane 16 K, za ščurke, posebne močne vrste 20 K, posebno močna tinktura za stenice 15 K, uničevalec moljev 10 in 20 K, prašek proti mrčesu 10 in 20 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 12 K, mazilo za uši pri živini 6 in 12 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjavi (unič. rastl.) 10 in 20 K, prašek proti mravljam 10 in 20 K. Preprodajalcem popust.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.

IV. JAX IN SIN

Dunajska cesta št. 15, LJUBLJANA

Šlozini stroji in stroji za pletenje.

zborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena l. 1867. — Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „ADLER“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Sigris, Waffennrad.

Cosulich-Line

(prej Austro-Amerikana)

Trst - Amerika

prevažna potnike v New-York redno 3 krat v južno Ameriko po 1 krat mesečno. Počila in prodaja vozniških listov.

Simon Kmetec

glavni zastopnik za Slovenijo. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Odplav hrzo parnika President Wilson 18. septembra
potnega parnika Argentina 30. avgusta
Belvedere 22. oktobra

MASTIN v krmo, angleški krmilni pratek za živino, po pošti 5 zamotkov po 1/2 kg za 50 kron. Glasom ukaza deželne vlade v Ljubljani smejo prodajati Mastin lekarnarji, trgovci, kramarji, kmetijske in konsumne zadruge. — Dalje od teh zahtevajte:

SLADIN hrana za dojenčke, za otroke. Krepek zajutrek za odrasle, daje bolnikom kri, moč, zdravje. Z njegovo uporabo se prihrani mleka in sladkorja. To dokazuje na tisoče zahvalnih pisem. Po pošti 5 zamotkov po 1/2 kg 100 kron.

GARJE kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih Naftol-mazilo, ki je brez duha in ne maže perila. — 1 lonček za eno osebo po pošti 15 kron pri

TRNKOCI, lekarna, Ljubljana, Slovenija SHS.

Menjalnica

Slovenske eskomptne banke

LJUBLJANA

nasproti glavnega kolodvora

kupuje in prodaja devize in valute

: po najugodnejših dnevnih cenah. :

ima poseben borzni oddelak. Prevzema vse bančne posle.

Telefon šte. 5.

Tovarna
JOS. REICH
Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Selenburgova ul. 4.

Barva vsakovrstno blago.
Kemično čisti obleke.
Svetlolika ovratnike, za-pestnice in srajce.

PODRUŽNICE: **MARIBOR** **NOVO MESTO** **KOČEVJE**
Gosposka ul. 38. Glavni trg. šte. 39.

KUPI SE 1000 borovih drogov
do 1500 komadov za električni daljnovod 8-5 m do 10 m dolžine proti takojšnji dobavi. — Cenjene ponudbe na: 2925
Elektrarna Zagrac d. d. v Višnjigori.

Rasno-**POHIŠTVO** stanovitno, dobite po vrstao konkurenčnih cenah edino le v novo začetni trgovini s pohištvom:
Iv. Andlovič, mizar, Ljubljana, Kolizej, Gospodarska cesta št. 13. vrata št. 38. 2917

Angleška parobrodna družba CUNARD LINE.

Odprava potnikov I, II. in III. razreda preko TRSTA-REKE in CHERBOURGA v NEW YORK.

Sprejema naročila za prostore na parnikih za Grčijo, Anglijo in Ameriko ter obratno za Jugoslavijo.

Natančna pojasnila daje:

CUNARD LINE,

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 26.

Potrebno in koristno je,

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste naznanili pošiljatelju natančni znesek, ki ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po poštah, Vas to prosimo.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikrijava sprejem poslanega denarja, češ, bo raje se poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kak denar. Konečno se obračamo še na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki pošiljati denar potom naše banke.

Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.

Poroč. prstani
Double verižice
Stenske ure
Budilke
Ženske ure
Uhani

Najstarejša trgovina ur, zlatnine in
srebrnine **F. ČUDEN**
LJUBLJANA 22, Prešernova 1.
Zahtevajte ponudbe!

Hlode, irame in gozdne parcele

kupuje **Lesna družba Ilirija**, Ljubljana,
Kralja Petra trg šte. 8, pred sodnico.

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo
ter posamezne dele, igle, olje itd. za vsakovrstne
šivalne stroje priporoča **Ign. Volk**, Ljubljana,
Sodna ulica št. 7.

Novovpeljana **K. Pečenko**
— trgovina —

Ljubljana, Sv. Petra c. 13 (vogal Kolodvor. ul.)

Usnje ter potrebščine.

Cene konkurenčne, poštežba solidna.

Družba „IMPEX“
Ljubljana, Krekov trg št. 10
kupuje vse vrste
klavno živino
in prašiče
po najvišji ceni.

Pohištvo

za vse sloje dovršeno, trpežno in ceno, kakor tudi vse vrste lapetniška dela
priporočata **BRATA SEVER** Ljubljana, Gosposvet-
ska cesta 13 (Koližel.)

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Za-
družne zveze, Dunajska c. 38/I.

Podružnice:

SOMBOR, MARIBOR, DJAKOVO, SPLIT.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombar-
dira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute
in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na
vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne
transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne Razredne Loterije.
Izplačuje svojim klijentom vsak znesek
brez odpovedi v gotovini.

Zahtevajte cenik
zastonj in pošt-
nine prosto!

Zahtevajte cenik
zastonj in pošt-
nine prosto!

H. Suttner, Ljubljana št. 1

Mestni trg št. 23.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.